

TARTU ELÄMÄÄN!

Etsivän opistotyön hanke Koskela opistossa 2024-2025

**Etsivä
opistotyö**

Etsivä opistotyö

2023 käynnistynyt Suomen Setlementtiliiton hanke, jossa on mukana 12 setlementtiopistoa.

Tavoitteena on etsiä ja löytää opistotoiminnasta katveeseen jääviä haavoittuvia kohderyhmiä.

Paikallisissa setlementeissä on vahvaa osaamista erityisen toivottavien ryhmien tavoittamisesta.

**Etsivä
opistotyö**

Miksi?

Etsivä työ haastaa opistoja ajattelutavan muutokseen.

Kun toivomme erityisiä kohderyhmiä opistoihin, emme voi vain istua luokassa odottamassa, että joku tulisi. Yleensä luokkaan ei tule ainakaan se, joka kipeimmin juuri tätä tarvitsisi.

Emme voi myöskään olettaa, että opistotoiminta sellaisenaan sopii kaikille.

**Etsivä
opistotyö**

Etsivä opistotyö Koskela opistossa

Koskelan aiemmasta romanihankkeesta ja Hyvän Tuulen kohtaamispaikasta jäi hyvä malli.

Etsivän opistotyön **Tartu elämään!** -hankkeen (2024-2025) kohderyhmänä olivat erityisesti alle 29-vuotiaat romaninuoret ja nuoret perheet.

Tarve yhteisöllisyyden lisäämiselle sukujen välillä, ylisukupolvisen syrjäytymisen ehkäisylle sekä koulunkäynnin ja työllisyyden tukemiselle nousi romaniyhteisöstä itsestään.

**Etsivä
opistotyö**

Siru Ärling

hanketyöntekijä
nuoriso- ja yhteisöohjaaja

“Ehdottomasti suurin asia on ollut aikuiset matkan varrella – ne luotettavat, napakat ja rakastavat opettajat, ohjaajat, työkaverit ja työnantajat. Olen konkreettisesti saanut kokea aikuisen merkityksen omassa elämässäni, juuri siksi palan halusta olla samanlainen aikuinen jollekin nuorelle.”

Kohderyhmä ja tavoitteet

- Matalan kynnyksen yhteisöllinen kohtaamispaikka romaninuorille
- Tuki koulunkäyntiin, viranomaisasiointiin ja digitaitoihin
- Mahdollisuus yksilöohjaukseen
- Osallisuus: toimintaa suunnitellaan yhdessä, osallistujien toiveiden ja tarpeiden mukaisesti
- Toiminta kaikille avointa ja maksutonta

Toimintamuodot

- Kohtaamispaikkatoiminta:
Läksyillat, pelikerhot, laavuretket,
CV-pajat, ura- ja
koulutuskartoitukset
- Yksilöohjaus, henkilökohtainen
rinnalla kulkeminen
- Viikonloppuleiri (kevät 2025)
- Kouluyhteistyö (syksy 2025)

Verkostot

- Koskelan Setlementin eri toimintamuodot, Lasten ja nuorten tiimi
- perusopetus
- etsivä nuorisotyö
- Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue
- seurakunnan diakoniatyö
- valtakunnallinen näkyvyys Kansalaisopistojen liiton rehtoripäivillä

Syksy 2024: Luottamuksen rakentaminen

Hankkeen alkuvaiheessa toiminta painottui

- turvallisen kohtaamispaikan luomiseen
- nuorten toiveiden ja tarpeiden kartoittamiseen
- luottamuksen rakentamiseen yhteisön sisällä

Kohtaamispaikka toimi nuorten omana tilana, jossa

- tehtiin läksyjä
- harjoiteltiin teoriakokeeseen
- täytettiin viranomaislomakkeita (asunto, Kela, tuetut lommat)
- keskusteltiin koulun haasteista
- vahvistettiin itsetuntoa tunnekorttien, ajatuskarttojen ja keskustelujen avulla
- vahvistettiin yhteisöllisyyttä pelien ja leikkien avulla

Kevät 2025 – Toiminnan vahvistuminen

Kohtaamispaikassa

- läksyillat vakiintuivat
- nuorten toimijuus kasvoi
- viranomaisasioissa autettiin entistä enemmän
- nuoret osallistuivat toiminnan suunnitteluun
- toiminta laajeni kouluyhteistyötä kohti

Nuoret alkoivat pyytää apua itse.
He toivat koulutehtäviä, kokeita, kysymyksiä elämästä.
Syntyi yhdessä tekemisen kulttuuri.

Nuori sanoi hiljaa:

“Voitko auttaa, mä en jaksa yksin.”

Tämä oli käännekohta.

Tästä alkoi varsinainen etsivä työ.

Yhteisöllinen leiri

Leirikeskus Laajaniemessä toukokuussa 2025, yli 30 osallistujaa.

Leirin vaikutukset olivat syviä:

- nuoret ottivat vastuuta ohjaamalla itse leikkejä ja toimintoja
- nuoret uskalsivat puhua elämästään, peloistaan ja tavoitteistaan
- tehtiin elämänhallinnan harjoituksia ja tulevaisuuspolkuja
- vahvistettiin minäkuvaa ja kulttuurista identiteettiä
- syntyi yhteisöllisyyttä, joka kantoi kesän ja syksyn yli

Nuorten palautteet osoittivat, että syvälliset elämänhallintaan ja arvoihin liittyvät keskustelut ja harjoitukset toimivat parhaiten silloin, kun ympäristö on turvallinen ja irti arjesta.

”Läksyt tullut huolellisemmin tehtyä ja ollut kivaa olla yhdessä.”

”Laavuretki oli todella kiva hetki.”

”Kaikki ketkä tarvinnut apua koulujutuissa on sitä saanut.”

*”Laavulla vietetty aika on ollut todella mukavaa ja antoisaa.
Nuotion lämpö ja luonnon rauha veivät ajatukset hetkeksi muualle.”*

”Toivon, että kerhot jatkuisivat ja olisi myös pieni leiri luonnon keskellä.”

”On ollut hyviä kerhoja ja saadaan olla yhdessä.”

Parasta leirillä:

“Leikit olivat todella kivoja ja hyvin suunniteltu, nuoret oltiin otettu hyvin huomioon joka leikeissä ja yhteiset keskustelut”

Syksy 2025 – Koulunkäynnin intensiivinen tuki

Syksyllä 2025 hanke sai uuden suunnan. Yksi nuori oli vaarassa pudota kokonaan koulusta. Etsivä opistotyö vietiin hänen rinnalleen:

- aamun herättelyt
- koululle saattaminen
- tunneilla mukana oleminen
- rästilistojen purkaminen
- muistikortit, opiskelumallit, viikkokalenterit

Aikuisen jatkuva läsnäolo muutti nuoren koulunkäynnin suunnan.

Ohjaaja:

- herätti nuorta
- kuljetti kouluun
- oli mukana tunneilla
- havainnoi oppimisen haasteita
- auttoi tehtävissä
- teki oppilaalle muistikortteja ja oppimisen malleja
- piti yhteyttä erityisopettajaan, opettajiin ja kotiin
- auttoi kokeisiin valmistautumisessa
- puuttui poissaoloihin
- vahvisti nuoren toimijuutta ja itsetuntoa

Työmuoto oli äärimmäisen vaikuttava ja tulokset näkyivät nopeasti:

- nuori tuli kouluun ajoissa yhä useammin
- poissaolot vähenivät
- kokeista tuli hyväksytyjä
- oppimisen ilo näkyi
- nuori alkoi itse viestiä onnistumisistaan
- keskustelu jatko-opinnoista muuttui realistiseksi

Samalla syksy oli haasteellinen: poissaoloja tuli, luokkayhteisön levottomuus vaikeutti työskentelyä, ja motivaatio heitteli. Jokainen notkahdus oli kuitenkin samalla mahdollisuus vahvistaa luottamusta.

WEEKLY PLANNER

- viikko kalenteri

Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday
Jokainen Pieni askel Vie minua etech päin ja jokainen yritys on jo voitto	Minä pystyn oppimaan kaiken, kunhan annan itselleni aikaa ja mahdollisuuden	Viheet eivät määritä minua ne opettavat minulle sen mitä en vielä osaa	Olen fiksu hykenevä ja arvokas juuri - sellaisena kuin olen
Friday	Saturday	Sunday	Notes
Kun uskon itseeni avaan ovia joita en ennen edes huomannut!	tänään voin olla hieman parempi kuin eilen ja se riittää	Minulla on oikeus onnistua ja tulla omalla tavallani	

Kun nuori tulee nähdyksi ja tuetuksi omalla tavallaan, koulupolku kääntyy takaisin oikeaan suuntaan.

Pienet asiat – läsnäolo, rauha, muistikortit, yhdessä pilkottu tehtävä – voivat olla nuorelle ratkaisevia.

- Onnistumisen ilo – “Mä pystyn tähän.”
- Helpotus – asiat eivät enää tuntuneet ylitsepääsemättömiltä
- Motivaation herääminen – kun pienetkin onnistumiset nähtiin ja sanallistettiin.
- Turvallisuus ja luottamus – “Sä oot läsnä.”
- Toivo tulevaisuudesta – jatko-opinnot tulivat ensimmäistä kertaa puheeksi.

*“Tein ekaa kertaa läksyt
tän lukuvuoden aikana”*

*“Mä pääsin
kokeesta läpi.”*

*“Kiva kun huomaat,
mitä mä oikeesti tarviin.”*

*“Muistikortit auttoi –
muuten en olis ymmärtänyt.”*

*“Kun tulit tunneille mukaan, pysyin
jotenki edes kärryillä.”*

Miksi tämä tuki toimii?

Hanke tavoitti nuoren, jota kukaan muu ei saanut kiinni:

- ei opettajat
- ei oppilashuolto
- ei etsivä nuorisotyö
- ei edes koti

Tuki toimi, koska ohjaaja oli:

- kulttuurisesti sensitiivinen
- omasta yhteisöstä
- turvallinen ja luotettava
- läsnä arjessa, ei vain palveluna

Opettajien palaute oli yksiselitteinen: *“Tämä työ on ollut korvaamatonta. Tätä tarvitaan pysyvästi.”*

Vaikutus on paljon suurempi kuin yksi nuori

Pienilläkin resursseilla saadaan aikaan merkittävää vaikuttavuutta kohdentamalla tuki oikein. Romaninuorten tavoittaminen jo koulupolun varhaisessa vaiheessa on avain syrjäytymisen ehkäisyyn.

Kun romaninuori pysyy koulussa, vaikutus ulottuu:

- perheeseen ja sisaruksiin
- oman yhteisön nuoriin
- opettajien jaksamiseen ja työrauhaan
- koulun ilmapiiriin
- koko kaupungin pitkän aikavälin hyvinvointiin

Koulupudokkuuden hinta yhteiskunnalle miljoonaluokkaa.

Hankkeen keskeiset tulokset

- **Kohtaamispaikasta** tuli monelle nuorelle ensimmäinen paikka, jossa he uskalsivat pyytää apua koulutehtäviin, elämänhallintaan ja viranomaisasioihin.
- Romaninuorten **osallisuus ja motivaatio** vahvistuivat, kun he saivat itse päättää toiminnasta ja sen sisällöistä.
- **Leiritoiminta** loi turvallisen ympäristön syvemmille keskusteluille ja itsetunnon vahvistamiselle.
- Täysin uusi toimintamalli, **intensiivinen koulunkäynnin rinnalla kulkeva tuki**, osoittautui hankkeen vaikuttavimmaksi osaksi.
- Tavoitettiin **sekä laajempi nuorten ryhmä että yksi nuori**, joka oli vakavasti vaarassa pudota kokonaan koulupolulta.

Hankkeessa luotiin:

- Minun opiskelutapani -malli
- viikkokalenteripohja
- muistikorttimalli
- oma toiminnan jatkosuunnitelma nuorille
- leirimallinnus
- kohtaamispaikan toimintamalli
- etsivän koulunuorisotyön rakenne

Malleja kehittämällä voidaan koostaa valtakunnallinen työkalu romaninuorten koulunkäynnin tukemiseen.

Tartu elämään! -hanke on osoittanut, että romaninuoret tarvitsevat pitkäjänteistä, kulttuurisensitiivistä ja luottamukseen perustuvaa matalan kynnyksen tukea.

Romaninuorilla on selkeä tarve:

- turvalliselle aikuiselle, joka ei tuomitse
- koulunkäynnin tuelle
- räätälöidylle ohjaukselle
- yhteisölliselle tekemiselle

- Kohtaamispaikkatoiminta tulisi juurruttaa pysyväksi osaksi paikallista opistotoimintaa.
- Nuoret tarvitsevat vakaan ja tutun paikan, jonne voivat tulla ohjaajan luokse joka ymmärtää heidän haasteita ja lähtökohtiaan
- Romanikulttuurin tuntemus helpottaa ja syventää kohtaamisia.
- Tärkeintä kuitenkin on, että nuori kohdataan **yksilönä**, eikä nuorena romaniyhteisön edustajana.

- Monet nuoret hyötyivät erityisesti henkilökohtaisesta ohjauksesta – teoriaharjoituksista, CV:n teosta, elämäntaitojen tukemisesta.
- Tällainen tuki tulee mallintaa niin, että jokaisella nuorella olisi mahdollisuus omaan tukipolkuunsa.
- Hankkeen aikana aloitettu yhteydenpito kouluihin tulee konkretisoida yhteistyösopimuksiksi, joissa mm. läksykerhot, koulutustietoisuus ja jatko-opintoihin ohjaaminen sisältyvät koulupäivien arkeen.

- Toimintaa tulisi seurata järjestelmällisesti osallisuuskyseilyin, palauttein ja henkilökohtaisin tarinoin
- Tärkeää tukea osallistujia kyselyihin vastaamisessa ja seurata vastausten määrää, esim. Google Forms - palautelomake hyvä malli.

*“Pienikin muutos on suuri askel,
kun puhutaan ylisukupolvisista haasteista”*
Siru Ärling

koskelansetlementti.net

Yhteystiedot

Koskelan Setlementti / Koskela opisto
koskela@aanekoski.fi

Siru Ärling
hanketyöntekijä
siru.arling@gmail.com

Koskela
OPISTO

Kiitos!

Koskelan
Setlementti